

KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS A CREATIVE COMMONSRÓL

A konferencia egyik kerekasztal-beszélgetése a creative commons (a továbbiakban: CC) témáját járta körbe. A beszélgetés célja az volt, hogy lehetőséget biztosítson a MIE elnöksége tárgybeli vitaanyagának nyilvános vitájára.

A panel meghívott előadói dr. Dudás Ágnes (ügyvédjelölt), dr. Faludi Gábor (ügyvéd), Kelényi Attila (Kiskapu Kiadó) és dr. Tomori Pál (a MIE szerzői jogi alelnöke), a beszélgetés moderátora dr. Békés Gergely (Előadóművészi Jogvédő Iroda, jogtanácsos) volt.

Tomori Pál elmondta, hogy megítélése szerint a CC-mozgalom helyesen ismerte fel a szórakoztatóipar jelenlegi válságát, ugyanakkor a helyes prognózist téves megoldás követi. Hiányolta, hogy a CC nem teszi egyértelművé: a szerzői jog nincs válságban, a szerzői jog által biztosított eszközök nélkül nem biztosítható a szerzők és más jogosultak megfelelő érdekeinek védelme. A CC-mozgalom látszólagos sikerének elsődleges okát abban látta, hogy az éppen a CC által leginkább támadott, angolszász kulturális környezetben indult el. Meglátása szerint egy hasonló célokat követő közép-európai mozgalom nem lehetne ennyire sikeres, így a CC sikere inkább az általa is támadott kulturális fölénynek, mintsem forradalmi újdonságának köszönhető.

Faludi Gábor azt illusztrálta, miként közelednek egymáshoz a „hagyományos” szerzői jogi felhasználási szerződések és a különböző, nyílt forráskódot előíró szerződési standardok. Példaként említette a GPL (General Public Licence) új változatát, amely számos kérdésben közelít a hagyományos felhasználási szerződésekhez, ugyanakkor olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek kikényszeríthetősége, alkalmazása a gyakorlatban nehézséget okozhat. Ilyen problematikus rendelkezésként említette a GPL- és a CC-szerződések általános felelősségkizáró rendelkezéseit, amelyek megítélése szerint sem a fogyasztók, sem az üzleti partnerek vonatkozásában nem alkalmazhatók változtatás nélkül, mivel az Európai Unión belül, így Magyarországon is ezzel ellentétes jogszabályi rendelkezések érvényesülnek. Faludi Gábor lényeges problémának látja, hogy az Európai Unió különböző intézményei egymással is ellentétes elképzelésekkel rendelkeznek a szerzői jog jövőjére vonatkozóan. Meglátása szerint nélkülözhetetlen, hogy ezek minél gyorsabban összhangba kerüljenek.

Kelényi Attila elmondta, hogy Magyarországon jelenleg nem állnak rendelkezésre olyan adatok, amelyek alapján megítélhető lenne egy CC-alapú üzleti modell. Kiadója eddig összesen egy olyan könyvet adott ki (Lawrence Lessig: Szabad kultúra), ami a bolti forgalmazzással párhuzamosan – ingyenesen – CC-engedély alatt is elérhető volt. A kiadványt kb. nyolcezeren töltötték eddig le, emellett kb. négyszáz példányt értékesítettek. Ahhoz, hogy az üzleti modell sikere megítélhető legyen, álláspontja szerint nagyságrendekkel több, más-más műfajú könyvet kellene kiadni. Kiemelte, hogy aligha lehet a CC-t „antikapitalista” mozgalomként leírni – mint ahogyan azt meglátása szerint a MIE vitaanyaga tette – hiszen

kialakításában kifejezetten profitorientált vállalkozások is részt vettek. Az ingyenesség kérdésénél sokkal fontosabb a CC kulturális jelentősége.

Dudás Ágnes nem értett egyet Tomori Pál álláspontjával, amely szerint a CC hibás megoldási mintát nyújt a szerzői jog problémáira. Elmondta továbbá, hogy megítélése szerint a CC sokkal nagyobb szabadságot biztosít a tartalmak számára, mint teszi azt a GPL a szoftverek esetében, hiszen ez utóbbinál még a szerződés sem fordítható le a nemzeti nyelvekre.

A konferencia résztvevői közül többen – Szakadát István (BME MOKK), Marosi György (MIE, ügyvezető elnök), Gyenge Anikó (IRM) – kifejtették véleményüket. A hozzászólók egyetértettek abban, hogy önmagában az is nagy eredmény, hogy a szerzői jog és a CC-mozgalom képviselői hosszú időt követően készek a kérdésekről közösen beszélgetni.

A panel résztvevői zárásként kifejezték szándékukat, hogy egyeztetésüket folytassák, álláspontjaikat tovább részletezzék.

*Összeállította dr. Békés Gergely jogtanácsos,
Előadóművészi Jogvédő Iroda*